

HET NUT VAN EEN ONWETENSCHAPPELIJKE STAGE

L.N. Bouman, voorzitter N.V.M.O., Academisch Medisch Centrum, Amsterdam.

Vele jaren geleden heb ik deel uitgemaakt van het docentencorps van een HBO-instelling hier ter stede. Ter gelegenheid van één van de vele curriculumwijzigingen die ook dit onderwijs teisterden als een commensale infectie, kwam de instelling van een stage fysiologie aan de orde. Dit gebeurde in een gespreksgroep van docenten in welk kader één der medici uit het gezelschap de vraag opwierp of met een cursus figuurzagen niet dezelfde doelstellingen zouden kunnen worden bereikt als met een fysiologie-stage, en in ieder geval goedkoper en eenvoudiger.

Ik herinner mij, dat het de gehele avond, en zoals gebruikelijk een hele lange, heeft gekost om de verschillen tussen figuurzagen en fysiologie uit te pluizen. Erg succesvol is dat niet geweest want noch de stage fysiologie, noch het figuurzagen is bij mijn weten ooit gerealiseerd.

Aan dit wonderlijke gesprek werd ik onlangs herinnerd toen de Nederlandse Vereniging voor Medisch Onderwijs een studiedag hield over het onderwerp "Wetenschappelijke stages in het medisch onderwijs". Naast veel (eigen)wijsheden van de kant van docenten of anderen die zich voor de wetenschappelijke stages in hun faculteiten verantwoordelijk voelen, waren er ook de verhalen van twee studenten over hun eigen wetenschappelijke stages en wat zij daar hadden geleerd en ervaren. Zeer opmerkelijk was de korte voordracht van een Leidse studente over haar ervaringen tijdens een drie maanden durend onderzoek over de effecten van het afschaffen van de pilcontrôle.

Als belangrijkste positieve effecten van haar stage noemde zij:

- psychische en fysieke verkleining van de afstand naar universiteit en faculteit,
- directe beschikbaarheid van me-

dewerkers waardoor drempelvrees verdween,

- handigheid in het werken met de computer,

- meer vertrouwen in zelfstandig werken,

- het bevredigende gevoel een bepaald onderwerp in de diepte te kunnen bestuderen,

- ontwikkeling van kritisch vermogen.

Een indrukwekkende lijst waaruit terecht mag worden geconcludeerd, dat deze stage aan zijn doel heeft beantwoord. Dat deze studente overigens niet geheel als modaal mocht worden beschouwd, bleek later uit het feit dat zij de prijs voor het beste stageverslag van haar jaar had gewonnen.

Maar zelfs voor deze elite-student geldt de vraag of de ervaringen nu wel zoveel van doen hebben met het wetenschappelijke karakter van de stage. In de verschillende betogen van docentenzijde kwam bij herhaling naar voren, dat de studenten vertrouwd zouden moeten raken met wetenschappelijke methoden en denkwijzen en in staat zouden moeten zijn (soms zelfs binnen 6 weken!) een verslag in de vorm van een publicatie te kunnen schrijven, compleet met een discussie op niveau over de resultaten.

Toegegeven, Mozart was pas 11 jaar toen hij zijn eerste pianoconcert schreef en waarschijnlijk in nog kortere tijd, maar wij zijn niet allen wonderkinderen en in 6 weken een student tot wetenschappelijke wasdom te doen komen, grenst aan magie. Uit het verhaal van de studente blijkt dan ook niet, dat zij zoveel specifiek wetenschappelijke elementen heeft opgedaan. Misschien was voor haar, vooral met het oog op de computerervaring, een cursus figuurzagen niet een volledige rem-placant geweest; veel van de an-

dere ervaringen zouden er wel mee opgedaan hebben kunnen worden en een computercursus is ook op andere wijze te realiseren. Wie ooit het figuurzagen systematisch heeft beoefend, weet dat men leert doordacht en efficiënt te werken; men is zeer geconcentreerd en lang bezig met hetzelfde object. Het eigen handelen dient kritisch te worden gezien, al was het alleen al omdat anders de zaagjes voortdurend breken; de voldoening over het voltooide werk is dientengevolge enorm. Een groot voordeel boven de praktijkstage is voorts, dat door de keuze van het te zagen object de cursusduur in overeenstemming met de beschikbare tijd kan worden gebracht.

Hier nu schuilt het grote manco van de echte wetenschappelijke stage. Hoewel de besproken stage 3 maanden duurde, een periode die slechts in enkele faculteiten beschikbaar is, was dit volgens haar toch te kort om tot een gedegen onderzoek te komen, een stelling die vele docenten onderschreven. De minimaal benodigde duur hangt af van vele, deels ongrijpbare factoren, zoals het vakgebied, het onderwerp van de studie, de ijver en intelligentie van de student. Toch werd voor de meeste vakgebieden een minimale duur van 6 maanden aangegeven.

Het lijkt er dus op, dat van de verschillende doelstellingen van de

wetenschappelijke stage in de gemiddelde tijd alleen de onwetenschappelijke kans van slagen hebben. Zou dit dan niet veel beter kunnen worden bereikt in een stage die het wetenschappelijke (schijn)doel niet zo hoog in zijn vaandel heeft?

Wie het keuze-onderwijs in verschillende faculteiten van nabij beziet, heeft reden genoeg deze vraag bevestigend te beantwoorden. Veel keuze-onderwijs speelt zich af in verre streken onder vaak primitieve omstandigheden. Als de student niet met een in de beschikbare tijd toch nauwelijks te beantwoorden vraagstelling is behept, is alle tijd en aandacht beschikbaar om velerlei aspecten van de gezondheidszorg aldaar te bestuderen en in een verslag vast te leggen. Vaak levert dit heel leesbare literatuur op, ook al is het dan geen wetenschappelijke. Naar mijn gevoel zijn de ervaringen van deze studenten zeker niet minder waardevol voor hun latere beroepsuitoefening dan die bij het onderzoek over het afschaffen van de pilcontrôle; of ze misschien zelfs rijker zouden mogen worden genoemd, laat ik gaarne aan de lezer over.

Gewijzigd overgenomen uit "Verband", maandblad van de Faculteit Geneeskunde UvA.